

“Yapı Kredi Bank Azərbaycan” QSC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	5
2. Hesabatların tərtibatının əsası	5
3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı.....	6
4. Mühüm mühəsibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr.....	15
5. Səqmentlər üzrə məlumat	15
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri.....	17
7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər.....	17
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	17
9. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	19
10. Əmlak və avadanlıqlar.....	20
11. Qeyri-maddi aktivlər	21
12. Vergilər	21
13. Digər aktivlər və öhdəliklər	22
14. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	23
15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	23
16. Kapital	24
17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər.....	24
18. Xalis haqq və komissiya gəliri	26
19. İşçilər üzrə xərclər	26
20. Ümumi və inzibati xərclər	26
21. Risklərin idarə olunması	27
22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.....	33
23. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	34
24. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında məlumatın açıqlanması	34
25. Kapitalın adekvatlığı	36

Müstəqil auditorun hesabatı

Yapı Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Biz Yapı Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin 31 dekabr 2013-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və 2013-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Yapı Kredi Bank Azərbaycan QSC-nin maliyyə vəziyyətini və 2013-cü il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

29 aprel 2014-cü il

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2013-cü il tarixinə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	Qeydlər	2013	2012
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	59,308	44,149
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	11,023	3,950
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	218,271	148,951
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	5,045	6,075
Əmlak və avadanlıqlar	10	12,547	10,482
Qeyri-maddi aktivlər	11	4,757	3,144
Digər aktivlər	13	2,779	4,183
Cəmi aktivlər		313,730	220,934
Öhdəliklər			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	14	93,098	49,422
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	15	150,084	104,845
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		—	340
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	12	674	491
Digər öhdəliklər	13	3,849	3,182
Cəmi öhdəliklər		247,705	158,280
Kapital			
Səhm kapitalı	16	46,811	46,811
Bölüşdürülməmiş mənfəət		19,214	15,843
Cəmi kapital		66,025	62,654
Cəmi öhdəliklər və kapital		313,730	220,934

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Altan Şentürk

İdarə Heyətinin Sədri / Baş İcraçı Direktor

Osman Günaydın

Baş Əməliyyat Direktoru

Xalidə Həsənova

Mühasibatlığa Nəzarət Departamentinin Müdiri

29 aprel 2014-cü il

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Qeydlər</i>	2013	2012
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		25,360	17,832
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		307	389
İnvestisiya qiymətli kağızları		192	246
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		–	70
		25,859	18,537
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(3,051)	(1,948)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(2,789)	(1,222)
		(5,840)	(3,170)
Xalis faiz gəliri		20,019	15,367
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərcləri	8	(1,906)	(1,057)
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərclərindən sonra xalis faiz gəliri		18,113	14,310
Xalis haqq və komissiya gəliri	18	7,170	4,305
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan xalis gəlir/(zərər):			
- xarici valyuta üzrə mübadilə əməliyyatları		3,380	3,345
- yenidən qiymətləndirmə fərqləri		35	(80)
Digər gəlir		15	6
Qeyri-faiz gəliri		10,600	7,576
İşçilər üzrə xərclər	19	(11,359)	(8,073)
Ümumi və inzibati xərclər	20	(9,310)	(7,494)
Köhnəlmə və amortizasiya	10, 11	(3,602)	(2,738)
Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatların qaytarılması/(digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar)		177	(200)
Qeyri-faiz xərci		(24,094)	(18,505)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		4,619	3,381
Mənfəət vergisi xərci	12	(1,248)	(1,055)
İl üzrə mənfəət		3,371	2,326
İl üzrə digər ümumi gəlir		–	–
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		3,371	2,326

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Səhm kapitalı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2011-ci il	38,110	22,218	60,328
İl üzrə mənfəət	–	2,326	2,326
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	–	2,326	2,326
2011-ci ilin mənfəətinin kapitallaşdırılması (Qeyd 16)	8,701	(8,701)	–
31 dekabr 2012-ci il	46,811	15,843	62,654
İl üzrə mənfəət	–	3,371	3,371
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	–	3,371	3,371
31 dekabr 2013-cü il	46,811	19,214	66,025

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Qeydlər</i>	2013	2012
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		25,181	18,655
Ödənilmiş faiz		(4,572)	(2,613)
Alınmış haqq və komissiya		8,596	5,268
Ödənilmiş haqq və komissiya		(1,298)	(967)
Xarici valyuta ilə mübadilə əməliyyatlarından zərərləri çıxmaqla reallaşdırılmış gəlir		3,380	3,345
Alınmış digər gəlir		15	6
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(11,198)	(7,728)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(9,361)	(7,459)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaitləri		10,743	8,507
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(7,045)	10,821
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(70,575)	(23,455)
Digər aktivlər		1,350	(606)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		42,991	(23,245)
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		44,656	193
Digər öhdəliklər		660	1,311
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş (istifadə olunmuş) xalis pul vəsaitləri		22,780	(26,474)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,405)	(995)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş (istifadə olunmuş) xalis pul vəsaitləri		21,375	(27,469)
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının geri qaytarılmasından daxilolmalar		1,029	2,239
Əmlak və avadanlıqların alınması	10	(4,680)	(8,264)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(2,600)	(3,159)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə olunmuş xalis pul vəsaitləri		(6,251)	(9,184)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		35	(80)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis azalma		15,159	(36,733)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə		44,149	80,882
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	59,308	44,149

Bank tərəfindən həyata keçirilən qeyri-nağd əməliyyatları aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>Qeydlər</i>	2013	2012
2011-ci ilin mənfəətinin kapitalaşdırılması	16	–	8,701

(min Azərbaycan manatı ilə)

1. Əsas fəaliyyət

Yapi Kredi Bank Azərbaycan ("Yapi Kredi Bank") Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və Azərbaycan Respublikasında yerləşir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan məhdud məsuliyyətli qapalı səhmdar cəmiyyətdir və Azərbaycanın normativ-hüquqi aktlarına uyğun olaraq qurulmuşdur.

Yapi Kredi Bankın əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommersiya və pərakəndə bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsidir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") 11 yanvar 2000-ci ildə verdiyi 243 qeydiyyat nömrəli tam bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Yapi Kredi Bank Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Əmanətlərin Sığortalanması Fondu digər şərtlər nəzərdə tutulmadığı halda fiziki şəxslərin 30 AZN-ə qədər əmanətlərinin tam qaytarılmasına zəmanət verir. Yapi Kredi Bankın qeydiyyatla alınmış ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1078, Cəlil Məmmədquluzadə küçəsi, 73G.

31 iyul 2007-ci il tarixində Yapi Kredi Bank, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində Yapi Kredi Invest LLC adlı tam mülkiyyətində olan broker törəmə müəssisəsini ("Törəmə müəssisə") qeydiyyatla almışdır. Törəmə müəssisə 2008-ci ilin fevral ayında əməliyyatlarına başlamış və diling və broker əməliyyatları ilə məşğul olur. Törəmə müəssisəsinin rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1078, Cəlil Məmmədquluzadə küçəsi, 73G.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına Yapi Kredi Bankın və onun törəmə müəssisəsinin (birlikdə "Bank") maliyyə hesabatları daxildir.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 13 filialı (2012-ci il: 10 filialı), 1 müştəri xidmətləri şöbəsi (2012-ci il: sıfır) və 1 valyuta mübadilə məntəqəsi (2012-ci il: 1) vardır. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın 424 işçisi olmuşdur (2012-ci il: 384).

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	%
Yapi və Kredi Bank A.Ş.	99.8
YK Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	0.1
YK Lease A.Ş.	0.1
Cəmi	100.0

Türkiyədə təsis edilmiş müəssisə "Yapi ve Kredi Bankası A.Ş." ("YKB") Bankın əsas ana şirkətidir. YKB-nin səhmləri 1987-ci ildən etibarən İstanbul Fond Birjasında ("İFB") alınıb-satılır. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə YKB-nin səhmlərinin 18.20%-i birjalarda açıq şəkildə alınıb-satılırdı (31 dekabr 2012-ci il: 18.20%). Qalan 81.80% Koç Finansal Hizmetler A.Ş. ("KFS") şirkətinin mülkiyyətindədir. KFS şirkətinin əsas səhmdarları "UniCredito Italiano SPA" və "Koç Holding" şirkətləridir və hər birinin mülkiyyət payı 50% təşkil edir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Komitəsi ("MUBSK") tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında rəqəmlər, səhmlərin sayı və xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (AZN) ilə təqdim edilir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, aşağıdakı mühəsibat uçotu prinsiplərində göstərilənlər istisna olmaqla, ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır. Məsələn, satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar ədalətli dəyərle yenidən ölçülmüşdür.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

İl ərzində Bank aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS-ləri qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

10 sayılı MHBS "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları" və 27 sayılı MHBS "Fərdi maliyyə hesabatları"

10 sayılı MHBS xüsusi məqsədli müəssisələr də daxil olmaqla bütün müəssisələrə tətbiq edilən vahid nəzarət modelini təqdim edir. 10 sayılı MHBS 27 sayılı "Konsolidasiya edilmiş və fərdi maliyyə hesabatları" MUBS-un konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının uçotuna aid olan hissəsini və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsinin ("BMHŞK") 12 sayılı "Konsolidasiya – Xüsusi Məqsədli Müəssisələr" şərhində qaldırılmış məsələləri əvəz edir. 10 sayılı MHBS nəzarət anlayışını dəyişir. Belə ki, investor o halda investisiya obyektinə nəzarət edir ki, həmin investor investisiya obyektində iştirakla bağlı dəyişən gəlirlər riskinə məruz qalsın və ya bunları əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektinə üzrə səlahiyyəti vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir göstərmək imkanına malik olsun. 10 sayılı MHBS-dəki nəzarət anlayışına uyğunlaşmaq məqsədilə hər üç meyar qarşılanmalıdır, o cümlədən: (a) investor investisiya obyektinə üzrə səlahiyyətə malikdir, (b) investor investisiya obyektində iştirakla bağlı dəyişən gəlirlər riskinə məruz qalır və ya bunları əldə etmək hüququna malik olur və (c) investor investisiya obyektinə üzrə səlahiyyəti vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir göstərmək imkanına malikdir. 10 sayılı MHBS Bankın saxladığı investisiyalarının konsolidasiyasına təsir göstərmir.

13 sayılı MHBS "Ədalətli dəyərin ölçülməsi"

13 sayılı MHBS bütün ədalətli dəyər ölçülmələrinə MHBS əsasında vahid qaydanı tətbiq edir. 13 sayılı MHBS müəssisədə ədalətli dəyərin nə vaxt istifadə edilməsinə dair tələbi dəyişməyərək, ədalətli dəyərin istifadə edilməsi tələb edildəndə və ya icazə edildəndə ədalətli dəyərin MHBS əsasında necə ölçülcəyi qaydasını müəyyən edir. 13 sayılı MHBS-in tətbiqi Bankın ədalətli dəyər ölçmələrinə əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

Bu tələblərin bəziləri digər standartların, o cümlədən 7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Məlumatların açıqlanması" adlı standartın məlumatların açıqlanmasına dair tələblərini əvəz edir. Bu məlumatların bəzələrinin açıqlanmasını 34.16A(j) sayılı MUBS xüsusi olaraq maliyyə alətləri üçün tələb edir.

19 sayılı MUBS "İşçilərin mükafatlandırılması" (Düzəliş)

MUBSK 19 sayılı MUBS-a 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilən düzəlişlər dərc etmişdir. Düzəlişlər İşçilərin mükafatlandırılmasının uçotunda əhəmiyyətli dəyişikliklərin aparılmasını, o cümlədən pensiya planının aktivləri və öhdəliklərində dəyişiklikləri təxirə salaraq tanımaq imkanını ("dəhliz mexanizmi") aradan götürməyi nəzərdə tutur. Bundan əlavə, bu düzəlişlər mənfəət və ya zərər də tanınmış xalis pensiya aktivində (öhdəliyində) dəyişiklikləri xalis faiz gəliri (xərçi) və xidmət xərcləri ilə məhdudlaşdıracaqdır. Bu düzəlişlər Bankın maliyyə vəziyyətinə təsir göstərməmişdir.

12 sayılı MHBS "Digər müəssisələrdə iştirak paylarının açıqlanması"

12 sayılı MHBS müəssisənin törəmə müəssisələrdə, birgə layihələrdə, asılı şirkətlərdə və tərkib müəssisələrdə paylarına dair açıqlamalar üzrə tələbləri müəyyən edir. 12 sayılı MHBS-də olan tələblər törəmə müəssisələr üçün əvvəl mövcud olmuş açıqlama tələblərindən fərqli olaraq daha müfəssəldir (məsələn, törəmə müəssisəyə səsvermə hüquqlarının çoxluğu olmadan nəzarət edildəndə). Bankın nə əhəmiyyətli qeyri-nəzarət payları olan törəmə müəssisələri, nə də konsolidasiya olunmamış tərkib müəssisələri yoxdur.

1 sayılı MUBS "Digər ümumi gəlirin təqdim edilməsində dəyişikliklər" (Düzəliş)

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər digər ümumi gəlirdə təqdim edilmiş maddələrin qruplaşdırılmasını dəyişdirir. Gələcəkdə bir vaxt mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilə bilən maddələr (məsələn, satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri üzrə xalis zərərlər və ya gəlirlər) heç vaxt yenidən təsnif ediləcək maddələrdən (məsələn, binaların yenidən qiymətləndirilməsi) ayrıca təqdim edilməməlidir. Düzəlişlər yalnız hesabatların təqdimatına aiddir və Bankın maliyyə vəziyyətinə və nəticələrinə təsir göstərmir.

1 sayılı MUBS "Müqayisəli məlumatla dair tələbin aydınlaşdırılması" (Düzəliş)

1 sayılı MUBS-a düzəliş könüllü əlavə müqayisəli məlumat və minimal tələb olunan müqayisəli məlumat arasındakı fərqi izah edir. Müəssisə minimal tələb olunan müqayisəli dövrdən əlavə könüllü olaraq müqayisəli məlumat təqdim etdikdə maliyyə hesabatlarının əlaqəli qeydlərinə müqayisəli məlumat daxil edilməlidir. Düzəliş göstərir ki, maliyyə hesabatlarındakı maddələrin retrospektiv şəkildə yenidən hesablanması və ya yenidən təsnif edilməsi nəticəsində təqdim edilmiş açıqlıq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatların əlaqəli qeydlərində müqayisəli məlumat mütləq təqdim edilməli deyil. Düzəliş yalnız məlumatın təqdim edilməsinə aiddir və Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya nəticələrinə təsir göstərmir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

7 sayılı MHBS-ə Düzəlişlər "Məlumatların açıqlanması – Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi"

Bu düzəlişlər müəssisənin əvəzləşdirmə hüquqları və onlara aid razılaşmalar (məsələn, girov haqqında razılaşmalar) haqqında məlumatı açıqlamağı tələb edir. Açıqlamalar maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə qarşılıqlı əvəzləşdirmə razılaşmalarının müəssisənin maliyyə vəziyyətinə təsirini qiymətləndirmək imkanını verə bilər. Yeni açıqlamalar 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimat" adlı MUBS-a uyğun olaraq əvəzləşdirilən bütün tanınmış maliyyə alətləri üçün tələb olunur. Açıqlamalar həmçinin qüvvədə olan qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmaya və ya oxşar razılaşmaya tabe olan tanınmış maliyyə alətlərinə (bu alətlərin 32 sayılı MUBS-a uyğun olaraq əvəzləşdirilib-əvəzləşdirilmədiyindən asılı olmayaraq) tətbiq olunur. Bu düzəlişlər Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyatlarının nəticələrinə əhəmiyyətli təsir göstərməyəcək.

Konsolidasiya prinsipləri

Törəmə müəssisələr, yeni səsvermə hüquqlarının yarısından çoxu Banka məxsus olan və ya Bankın digər şəkildə əməliyyatlara nəzarət etmək imkanı olan müəssisələr, konsolidasiya edilir. Törəmə müəssisələr nəzarət Banka keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrup şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən reallaşdırılmamış gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsinə göstərmirsə, reallaşdırılmamış zərərər də silinir. Lazım gəldikdə, Bankın qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılır.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir.

Bank törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qüvvəli) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş vəsaitin ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərdə hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərərə yenidən təsnif edir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən ticarət və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları, törəmə alətləri və investisiya əmlakı kimi qeyri-maliyyə aktivlərini hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçür. Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri Qeyd 22-də açıqlanır.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyat zamanı aktivin satılması üçün alına bilən və ya öhdəliyi köçürmək üçün ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya onu maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısi ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiya daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri

İlkin tanıma

39 sayılı MUBS-a uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəniş tarixinə qədər saxlanılan alətlər və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktiv almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilən maliyyə aktivləri "Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri" kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmışdır. Təyin edilmiş və effektiv hedcinq alətləri olmayan törəmə aktivlər də ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri üzrə gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə əksini tapır.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satıla bilən investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər faktiki faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Belə aktivlər üzrə gəlir və xərclər mənfəət və ya zərərdə kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarıldıqda və ya qiymətdən düşdükdə, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən üç sinfə daxil olmayan və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiyanın tanınması dayananı və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən ediləndə digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş müştərək gəlir və ya zərər konsolidasiya olunmuş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat üzrə yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər faktiki faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər cari mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Satış üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilən qeyri-törəmə maliyyə aktivini yaxın zamanda satılmaq məqsədilə artıq saxlanılırsa, o aşağıdakı hallardan birində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- ▶ yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivini bu halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixində saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- ▶ digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satıla bilən və ya ödəniş tarixinə qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun gələn satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onları yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinə qədər saxlamaq niyyətində və ya qabiliyyətində olsun.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərle yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər ləğv edilmir. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dan alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti ilkin tanınma tarixindən doxsan gündən az olan və müqavilə yüklülüyündən azad olan maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

“Repo” və əks “repo” razılaşmaları

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları (“repo” razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi əks etdirilir. “Repo” razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir. Tərəf-müqabil müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcrübədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, “repo” razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatlarına və ya müştərilərə ödəniləcək məbləğlərin tərkibində təqdim olunur. Geri satılma (əks “repo”) razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar əhəmiyyətli olanda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca hesab və ya şəraitdən asılı olaraq pul vəsaitləri və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və müştərilərə verilmiş kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz hesab olunur və təsirli gəlirlilik metodundan istifadə etməklə “repo” razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Tərəf-müqabillərə verilmiş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda saxlanılır. Borc götürülmüş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin qiymətli kağızlar üçüncü tərəflərə satılanda alış və satış konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda ticarət qiymətli kağızlarından zərərləri çıxmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. Onların qaytarılması öhdəliyi ədalətli dəyərle ticarət öhdəliyi kimi əks etdirilir.

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşması Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər, müştərilər qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İlkin tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərle, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Lizinq

Əməliyyat lizinqi – Bank lizinqalan qismində

Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə, aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər hissələrə bölmək metoduna əsasən ümumi və adminstrativ xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərle ölçülür. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərin ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- ▶ Ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilsə (yəni Səviyyə 1 giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- ▶ Bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkin tanımadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün ümumi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivləri analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini ümumi şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktivin ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgeninkləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgeninkləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Ümumi şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun cəkdəki zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunun dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin ilkin dəyərən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və ümumi gəlir haqqında hesabat üzrə yenidən təsnif edilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və ümumi gəlir haqqında hesabat vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satıla bilən alətlər kimi təsnif edildə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərərdə əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda bərpa edilir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Kreditlərin restrukturizasiyası

Mümkün olduqda Bank girova yiyələnməkdən daha çox kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- ▶ Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit silinir və yeni kredit tanınır.
- ▶ Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunmuş maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir.
- ▶ Əgər kredit şərtlərinin dəyişməsi borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və şərtlər dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərsizləşsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskontlaşdırılmış yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə şərtlər dəyişdirildikdən əvvəl balans dəyəri arasındakı fərqi dövr üzrə ehtiyat ayırmalarında tanıyır. Kreditin şərtləri dəyişdirildikdən sonra kredit dəyərsizləşmərsə, Bank effektiv faiz dərəcəsini yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən edildikdən sonra, kredit artıq vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya ümumi qaydada dəyərsizləşmə üçün qiymətləndirilməkdə davam olunur və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsi istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda tanınmır:

- ▶ aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə keçirmiş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini üzərinə götürmüşdür; və
- ▶ Bank: (a) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürmüş; (b) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürməmiş və onları özündə saxlamaqla, yalnız aktiv üzrə nəzarəti ötürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri nə ötürməmiş, nə də onları özündə saxlamamışdırsa, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, ötürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiya və ya analoji alət) formasında davam edərsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi ötürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, ötürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Normal biznes fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərle "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlkin əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərər zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Vergilər

Mənfəət vergisi konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş və ya faktiki olaraq qüvvəyə minmiş Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüvvədə və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyində və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız o dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Müvəqqəti fərqlərin bərpa edilməsi vaxtı nəzarət altında olduğu və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal edildiyi hallar istisna olmaqla, təxirə salınmış mənfəət vergisi törəmə müəssisələrə, assosiasiya olunmuş müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiyalardan irəli gələn müvəqqəti fərqlər üzrə əks etdirilir.

Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tutulur. Bu vergilər digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yarandığı zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin bərpa olunmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlanılır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<i>il</i>
İcarəyə götürülmüş binaların təkmilləşdirilməsi	10
Mebel və qurğular	4-5
Kompüterlər və ofis avadanlığı	4
Nəqliyyat vasitələri	4

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qüvvədən başqa qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərlə bağlı amortizasiya müddəti və metodları ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcassüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanıyır.

Səhm kapitalı

Adi səhmlər kapital kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olan xarici xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin emissiya zamanı səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Seqmentlər üzrə hesabatlar

Bankın seqmentlər üzrə hesabatları aşağıdakı əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır: pərakəndə bank əməliyyatları və korporativ bank əməliyyatları.

Şərti öhdəliklər

Şərti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analogi gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analogi maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyersizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin faktiki faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri

Bank haqq və komissiya gəlirlərini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqlardan əldə edilən gəlir aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri

Müəyyən müddətdə göstərilmiş xidmətlərdən komissiya gəliri həmin müddət ərzində hesablanır. Bu haqlara komissiya gəliri və aktivlərin idarə edilməsi, əmanət və digər idarəetmə və məsləhət xidmətləri üçün haqlar daxildir. Kreditlərin verilməsi öhdəlikləri ilə bağlı haqlar (bu kreditlərin istifadə edilməsi ehtimalı yüksək olanda) və kreditlərlə bağlı digər haqlar (hər hansı əlavə xərclərlə birlikdə) gələcək dövrlərə aid edilir və kredit üzrə faktiki faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.

Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən komissiya gəliri

Üçüncü tərəf adından hər hansı əməliyyat və ya danışıqlarda iştirak müvafiq əməliyyat başa çatdıqdan sonra tanınır. Müəyyən gəlirlilik göstəriciləri ilə bağlı olan haqlar və ya haqqın komponentləri müvafiq meyarlar yerinə yetirildikdən sonra tanınır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)***Dividend gəliri*

Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə gəlir tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsindən istifadə etməklə funksional valyutada qeydə alınır. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə qüvvədə olan məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya yenidən çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün gəlirlər və zərərər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda "Zərərər çıxılmaqla xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə gəlir – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ilkin əməliyyatların tarixlərinə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatın müqavilə üzrə valyuta məzənnəsi ilə ARMB-nin əməliyyat tarixində qüvvədə olan məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından zərərər çıxılmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. Bank hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir.

	2013	2012
1 ABŞ dolları	AZN 0.7845	AZN 0.7850
1 Avro	AZN 1.0780	AZN 1.0377

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər*9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"*

Buraxılmış 9 sayılı MHBS MUBSK-nin 39 sayılı MHBS-in əvəz edilməsi işinin ilk mərhələsidir və 39 sayılı MUBS-da müəyyən edilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsinə tətbiq edilir. Standart ilkin olaraq 1 yanvar 2013-cü ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilirdi, lakin 11 dekabr 2011-ci ildə buraxılmış "9 sayılı MHBS-in icbari qüvvəyə minmə tarixi və keçid haqqında açıqlamalar" adlı 9 sayılı MHBS-ə Düzəlişlər icbari qüvvəyə minmə tarixini 1 yanvar 2015-ci il tarixinə keçirdi. Sonrakı mərhələlərdə MUBSK hedcinqin uçotu və maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məsələlərinə baxır. 9 sayılı MHBS-in birinci mərhələsinin qəbul edilməsi Bankın maliyyə aktivlərinin təsnifatı və ölçülməsinə təsir göstərəcək, lakin Bankın maliyyə öhdəliklərinin təsnifatına və ölçülməsinə təsir göstərməyəcəkdir. Bütün mərhələləri daxil edən yekun standart buraxılında Bank bu düzəlişin təsirini digər mərhələlərin təsiri ilə birlikdə kəmiyyət baxımından müəyyən edəcəkdir.

İnvestisiya müəssisələri (10 sayılı MHBS, 12 sayılı MHBS və 27 sayılı MUBS-a düzəlişlər):

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və 10 sayılı MHBS əsasında investisiya müəssisəsi anlayışına uyğun olan müəssisələr üçün konsolidasiya tələbi ilə bağlı bir istisnayı nəzərdə tutur. Konsolidasiya ilə bağlı istisnaya görə investisiya müəssisələri törəmə müəssisələrini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan aktivlər kimi uçota almalıdır. Düzəlişin Banka aid olması ehtimal edilmir, çünki Bankın heç bir müəssisəsi 10 sayılı MHBS əsasında investisiya müəssisəsi anlayışına uyğun deyil.

32 sayılı MUBS-a Düzəlişlər "Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi"

Bu düzəlişlərdə "hazırda qanuni qüvvəyə minmiş qarşılıqlı əvəzləşdirmə hüququna malikdir" sözləri izah edilir. Eyni zamanda düzəlişlər sinxron olmayan ümumi hesablaşma mexanizmlərini tətbiq edən hesablaşma sistemlərinə (məsələn, mərkəzi hesablaşma sistemləri) qarşılıqlı əvəzləşdirmə meyarının tətbiqi qaydasını izah edir. Düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Düzəlişin Banka aid olması gözlənilmir.

21 sayılı BMHŞK şərh "Yığımlar":

21 sayılı BMHŞK şərh izah edir ki, müəssisə yığımla bağlı öhdəliyi müvafiq qanunvericiliyin müəyyən etdiyi ödənişə səbəb olan əməliyyat baş verdiyi anda tanınmalıdır. Bundan əlavə, şərhə izah edilir ki, minimal hədd göstəricisinə bağlı olan yığım öhdəliyi müəyyən edilmiş həmin minimal hədd göstəricisinə çatdıqdan əvvəl tanınmalı deyildir. 21 sayılı BMHŞK şərh 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bank gözləyir ki, 21 sayılı BMHŞK şərh gələcək maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli maliyyə təsiri göstərməyəcək.

(min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

39 sayılı MUBS-a Düzəlişlər "Törəmə alətlərin yeniləşdirilməsi və hedc uçotunun davam etdirilməsi":

Bu düzəlişlər hedcinq aləti kimi təyin edilmiş törəmə alətin yeniləşdirilməsi müəyyən meyara uyğun olanda, hedcinq uçotunun dayandırılması tələbindən azad edir. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bank cari dövr ərzində törəmə alətlərini yeniləşdirməmişdir. Lakin bu düzəlişlər gələcək yeniləşdirmələr zamanı nəzərə alınmalıdır.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və qiymətləndirmələr

Bankın mühasibat uçotu prinsiplərini tətbiq edərkən, rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğləri müəyyən etmək üçün öz mühakimələrindən istifadə etmiş və qiymətləndirmələr etmişdir. Ön mühüm mühakimələrə və qiymətləndirmələrə aşağıdakılar daxildir:

Kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat

Bank kredit və debitor borclarının dəyərsizləşməsini qiymətləndirmək üçün müntəzəm qaydada onların təhlilini aparır. Borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında faktiki məlumatların mənbəyi az olduqda Bank dəyərsizləşmə zərərlərinin qiymətləndirilməsində özünün təcrübəli mühakiməsindən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfi dəyişikliklərə və ya Bankın daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupları üzrə kredit riski xarakteristikası və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün özünün təcrübəli mühakiməsindən istifadə edir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Mümkün olanda, bu mexanizmlər müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün mühakimələr istifadə olunur. Mühakimələr uzunmüddətli maliyyə aktivləri üçün likvidlik riski, kredit riski və dəyişkənlik kimi məlumatları nəzərə alır. Bu amillər haqqında fərziyyələrdə dəyişikliklər maliyyə alətlərinin hesabatda göstərilən ədalətli dəyərinə təsir göstərə bilər.

Girovun dəyərinin müəyyən edilməsi

Rəhbərlik müntəzəm qaydada girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik cari vəziyyəti əks etdirmək məqsədilə təcrübəli mühakiməsindən və ya müstəqil rəydən istifadə edir. Tələb olunan məbləğ və girov tərəf-müqabilin kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Aidiyyəti olan şəxsə əməliyyatların ilkin tanınması

Adi fəaliyyətində Bank aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə əlaqəli olmayan tərəflər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Seqmentlər üzrə məlumat

İdarəetmə məqsədləri üçün Bank məhsullara və xidmətlərə görə iki əməliyyat seqmentində təşkil olunmuşdur:

Pərakəndə bank əməliyyatları	Əsasən fiziki şəxslərdən depozitlərin cəlb olunması, istehlak kreditlərinin, overdraftların verilməsi, kredit kart xidmətlərinin və vəsaitlərin köçürülməsi xidmətlərinin göstərilməsi.
Korporativ bank əməliyyatları	Əsasən korporativ müştərilərə və təşkilatlara ssudaların verilməsi və digər kredit xidmətlərinin göstərilməsi, depozitlərin cəlb olunması və cari hesabların açılması.

(min Azərbaycan manatı ilə)

5. Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyət nəticələrinin qiymətləndirilməsi haqqında qərarların qəbul edilməsi məqsədilə ayrıca olaraq təsərrüfat bölmələrinin nəticələrini izləyir. Seqmentin nəticələri, aşağıdakı cədvəldə göstərilirdi

kimi, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət və ya zərərdən fərqli olaraq ölçülür. Mənfəət vergisi əməliyyat seqmentlərinə bölüşdürülmür.

Əməliyyat seqmentləri arasında köçürmə qiymətləri üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarla oxşar qaydada, bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında əməliyyatlar kimi həyata keçirilir.

2013-cü və 2012-ci illərdə hər hansı bir xarici müştəri və ya biznes tərəfdaşı ilə əməliyyatlardan Bankın cəmi gəlirinin 10%-nə və ya daha çox hissəsinə bərabər olan məbləğdə gəlir əldə edilməmişdir.

Aşağıdakı cədvəllərdə Bankın əməliyyat seqmentlərinə dair gəlir, xərc və mənfəət haqqında məlumat təqdim olunur.

2013	<i>Perakəndə bank əməliyyatları</i>	<i>Korporativ bank əməliyyatları</i>	<i>Bölüşdürül- məmiş</i>	<i>Cəmi</i>
<i>Gəlirlər</i>				
Faiz gəliri	14,464	11,203	192	25,859
Haqq və komissiya gəliri	4,736	3,732	–	8,468
Qeyri-faiz gəliri	1,919	1,511	–	3,430
Cəmi gəlirlər	21,119	16,446	192	37,757
Faiz xərci	(1,256)	(4,584)	–	(5,840)
Haqq və komissiya xərci	(279)	(1,019)	–	(1,298)
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	(1,952)	46	–	(1,906)
Qeyri-faiz xərci	(13,476)	(10,439)	(179)	(24,094)
Seqmentlər üzrə nəticələr	4,156	450	13	4,619
Mənfəət vergisi xərci	(698)	(541)	(9)	(1,248)
İl üzrə mənfəət/ (zərər)	3,458	(91)	4	3,371
<i>Seqmentlər üzrə digər məlumat</i>				
Əsaslı məsrəflər	4,072	3,154	54	7,280
2012	<i>Perakəndə bank əməliyyatları</i>	<i>Korporativ bank əməliyyatları</i>	<i>Bölüşdürül- məmiş</i>	<i>Cəmi</i>
<i>Gəlirlər</i>				
Faiz gəliri	7,620	10,671	246	18,537
Haqq və komissiya gəliri	2,207	3,091	–	5,298
Qeyri-faiz gəliri	1,363	1,908	–	3,271
Cəmi gəlirlər	11,190	15,670	246	27,106
Faiz xərci	(410)	(2,760)	–	(3,170)
Haqq və komissiya xərci	(129)	(864)	–	(993)
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	(338)	(719)	–	(1,057)
Qeyri-faiz xərci	(7,526)	(10,737)	(242)	(18,505)
Seqmentlər üzrə nəticələr	2,787	590	4	3,381
Mənfəət vergisi xərci	(433)	(621)	(1)	(1,055)
İl üzrə mənfəət	2,354	(31)	3	2,326
<i>Seqmentlər üzrə digər məlumat</i>				
Əsaslı məsrəflər	4,905	7,026	337	12,268

Coğrafi məlumat

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə Bankın üçüncü tərəf müştərilərdən gəlirləri Azərbaycan Respublikasında əldə edilmişdir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Kassada olan nağd pul vəsaitləri	19,890	12,214
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	25,118	12,509
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	14,300	15,804
Kredit təşkilatlarına verilmiş 90 günədək müddəti olan kreditlər	–	3,622
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	59,308	44,149

Digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 258 AZN (2012-ci il: 124 AZN) və 14,042 AZN (2012-ci il: 15,680 AZN) məbləğində faiz hesablanan müxbir hesabların qalıqları daxildir.

7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar	5,103	3,942
Bloklaşdırılmış hesablar	8	8
Banklara verilmiş qısamüddətli kreditlər	5,912	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	11,023	3,950

Müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin səviyyəsindən asılı olaraq kredit təşkilatları Mərkəzi Bankda faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyatlar) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

31 dekabr 2013-cü il tarixində banklara verilmiş qısamüddətli kreditlərə rezident banklarda yerləşdirilmiş və ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş iki kredit daxildir. Bu kreditlərin ödəmə müddəti, müvafiq olaraq, 7 fevral 2014-cü il və 13 yanvar 2014-cü il tarixlərində başa çatır və illik effektiv faiz dərəcəsi 5%-6.25%-dir.

Bloklaşdırılmış hesablar Master Card vasitəsi ilə hesablaşma əməliyyatlarına təminat vermək üçün yerləşdirilmiş zəmanət əmanətlərini təmsil edir.

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Korporativ kreditlər	118,364	89,523
İstehlak kreditləri	82,937	47,624
Kiçik müəssisələrə kreditlər	16,017	11,043
İpoteka kreditləri	4,149	2,078
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	221,467	150,268
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə üçün ehtiyatı	(3,196)	(1,317)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	218,271	148,951

(min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat**

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat siniflər üzrə üzleşdirilir:

	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Kiçik müəssisələrə kreditlər</i>	<i>İstehlak kreditləri</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2013-cü il	527	32	758	1,317
İl üzrə dəyərsizləşmə xərci	977	345	584	1,906
Silinmiş məbləğlər	–	–	(27)	(27)
31 dekabr 2013-cü il	1,504	377	1,315	3,196
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	956	296	–	1,252
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmə	548	81	1,315	1,944
	1,504	377	1,315	3,196
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmazdan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	3,359	861	–	4,220

	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Kiçik müəssisələrə kreditlər</i>	<i>İstehlak kreditləri</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2012-ci il	189	4	67	260
İl üzrə dəyərsizləşmə xərci	338	28	691	1,057
31 dekabr 2012-ci il	527	32	758	1,317
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	299	–	161	460
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmə	228	32	597	857
	527	32	758	1,317
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmazdan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	562	–	320	882

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2013-cü ildə başa çatan il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmə ehtiyatı ayrılmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 230 AZN (2012-ci il: 129 AZN) təşkil edir.

ARMB-nin qaydalarına uyğun olaraq kreditlər yalnız İdarə Heyətinin qərarı ilə və ya, xüsusi hallarda, məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilmişdir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və ticarət debitor borcları üzrə haqlar, üçüncü tərəf zəminliyi;
- ▶ istehlak kreditləri üçün pul vəsaitləri, kreditə götürülən istehlak əşyaları üzrə haqlar və yaşayış mülkləri üzrə girovlar;
- ▶ avtokreditlər üçün pul vəsaitləri və nəqliyyat vasitələrinin girovları.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərinə nəzarət edir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası**

31 dekabr 2013-ci il tarixinə müştərilərə verilən kreditlərin 45,070 AZN-i və ya ümumi kredit portfelinin 20%-i Bankın on ən iri üçüncü tərəf borc alanı (2012-ci il: on ən iri üçüncü tərəf borc alanlar) üzrə (2012-ci il: 37,458 AZN və ya 25%) cəmləşmişdir.

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

	2013	2012
Özəl müəssisələr	118,364	83,527
Fiziki şəxslər	103,103	60,745
Dövlət müəssisələri	–	5,996
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	221,467	150,268

Kreditlər Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorları üzrə verilmişdir:

	2013	2012
Fiziki şəxslər	103,103	60,745
Ticarət müəssisələri	65,764	33,899
Daşınmaz əmlakın tikintisi	30,698	31,989
İstehsal	21,902	23,635
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	221,467	150,268

9. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

İnvestisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3,148	2,850
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	1,837	3,165
Korporativ istiqrazlar (Bakı Fond Birjasında 5%-lik mülkiyyət payı)	60	60
Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar	5,045	6,075

Borc qiymətli kağızlarının nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıda təqdim olunur:

	2013		2012	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	5.0%	Fev'14-Apr'14	4.5%-5.0%	Apr'13-Apr'14
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3.25%	Dek'19	3.25%	Dek'19

(min Azərbaycan manatı ilə)

10. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>İcarəyə götürülmüş binaların təkmilləşdiril- məsi</i>	<i>Kompüterlər və ofis avadanlığı</i>	<i>Mebel və qurğular</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri					
31 dekabr 2012-ci il	8,126	5,878	984	134	15,122
Daxilolmalar	1,431	2,370	878	1	4,680
Silinmələr	–	(1)	(89)	(8)	(98)
31 dekabr 2013-cü il	9,557	8,247	1,773	127	19,704
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2012-ci il	(1,757)	(2,030)	(730)	(123)	(4,640)
Köhnəlmə xərci	(921)	(1,319)	(373)	(2)	(2,615)
Silinmələr	–	–	87	11	98
31 dekabr 2013-cü il	(2,678)	(3,349)	(1,016)	(114)	(7,157)
Xalis balans dəyəri:					
31 dekabr 2012-ci il	6,369	3,848	254	11	10,482
31 dekabr 2013-cü il	6,879	4,898	757	13	12,547

	<i>İcarəyə götürülmüş binaların təkmilləşdiril- məsi</i>	<i>Kompüterlər və ofis avadanlığı</i>	<i>Mebel və qurğular</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri					
31 dekabr 2011	4,306	2,376	637	132	7,451
Daxilolmalar	3,821	3,502	356	2	7,681
Silinmələr	(1)	–	(9)	–	(10)
31 dekabr 2012	8,126	5,878	984	134	15,122
Yığılmış köhnəlmə					
31 dekabr 2011	(1,184)	(1,281)	(457)	(102)	(3,024)
Köhnəlmə xərci	(573)	(749)	(278)	(21)	(1,621)
Silinmələr	–	–	5	–	5
31 dekabr 2012	(1,757)	(2,030)	(730)	(123)	(4,640)
Xalis balans dəyəri:					
31 dekabr 2011	3,122	1,095	180	30	4,427
31 dekabr 2012	6,369	3,848	254	11	10,482

Tam dəyərsizləşmiş əmlak və avadanlığın ümumi balans dəyəri 2,057 AZN (2012-ci il: 1,242 AZN) məbləğindədir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

11. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2012-ci il	2,571	1,841	4,412
Daxilolmalar	1,029	1,571	2,600
31 dekabr 2013-cü il	3,600	3,412	7,012
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2012-ci il	(1,022)	(246)	(1,268)
Amortizasiya xərci	(782)	(205)	(987)
31 dekabr 2013-cü il	(1,804)	(451)	(2,255)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2012-ci il	1,549	1,595	3,144
31 dekabr 2013-cü il	1,796	2,961	4,757

	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Kompüter proqramları</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2011-ci il	114	1,139	1,253
Daxilolmalar	2,457	702	3,159
31 dekabr 2012-ci il	2,571	1,841	4,412
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2011-ci il	(20)	(131)	(151)
Amortizasiya xərci	(1,002)	(115)	(1,117)
31 dekabr 2012-ci il	(1,022)	(246)	(1,268)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2011-ci il	94	1,008	1,102
31 dekabr 2012-ci il	1,549	1,595	3,144

Tamamilə amortizasiya edilmiş qeyri-maddi aktivlərin ümumi balans dəyəri 746 AZN (2012-ci il: 613 AZN) məbləğindədir.

12. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Cari vergi xərci	(888)	(1,157)
Əvvəlki ilin vergi xərcinin aktuallaşması	(177)	–
Təxirə salınmış vergi (xərci)/gəliri – müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	(183)	102
Mənfəət vergisi xərci	(1,248)	(1,055)

2013-cü və 2012-ci illər üzrə şirkətlərin (o cümlədən bankların) standart korporativ mənfəət vergisi 20% olmuşdur.

(min Azərbaycan manatı ilə)

12. Vergilər (davamı)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi dərəcəsinə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2013	2012
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	4,619	3,381
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(924)	(676)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən məbləğlərin vergiyə təsiri		
Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(314)	(379)
Digər	(10)	–
Mənfəət vergisi xərci	(1,248)	(1,055)

31 dekabrda təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2011	Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınmış	2012	Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınmış	2013
Müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri:					
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(574)	(196)	(770)	(344)	(1,114)
Əmlak və avadanlıqlar	(19)	(25)	(44)	319	275
Qeyri-maddi aktivlər	–	9	9	(112)	(103)
Digər öhdəliklər	–	320	320	(46)	274
Digər aktivlər	–	(6)	(6)	–	(6)
Təxirə salınmış vergi (öhdəliyi)/aktiv	(593)	102	(491)	(183)	(674)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Ödənilməkdə olan məbləğlər	1,123	334
Çıxılsın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	–	(14)
Digər maliyyə aktivləri	1,123	320
Əvvəlcədən ödəmələr	1,574	2,308
İstifadə olunmayan əmlak və avadanlıqlar	–	1,427
Mənfəət vergisi istisna olmaqla, əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	–	117
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	82	11
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	1,656	3,863
Digər aktivlər	2,779	4,183

31 dekabr 2013-cü il tarixinə 1,574 AZN (2012-ci il: 2,308 AZN) məbləğində əvvəlcədən ödəmələr əsasən əmlak və avadanlıqların alınması, reklam, sığorta və icarə üçün əvvəlcədən ödəmələrdən ibarət olmuşdur.

(min Azərbaycan manatı ilə)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2013	2012
Plastik kartlar üzrə hesablaşmalar	1,375	431
Digər maliyyə öhdəlikləri	557	235
Əmlak və avadanlıqların alınması üzrə kreditor borcları	–	556
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,932	1,222
İşçilər üzrə hesablanmış xərclər	1,086	909
Təxirə salınmış gəlir	738	779
Sosial fondlara kreditor borcları	68	54
Ehtiyatlar	23	200
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	2	18
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	1,894	1,960
Digər öhdəliklər	3,849	3,182

İşçilər üzrə hesablanmış xərclərə Bankın maliyyə nəticələri ilə bağlı olaraq işçilərə 583 AZN (2012-ci il: 554 AZN) məbləğində mükafat və istifadə edilməmiş məzuniyyət üçün 571 AZN (2012-ci il: 409 AZN) məbləğində hesablamalar daxildir.

31 dekabr 2013-cü il tarixində təxirə salınmış gəlirə 738 AZN (2012-ci il: 779 AZN) məbləğində təxirə salınmış gəlirlər daxildir və bu əsas etibarını plastik kartların buraxılması və zəmanət və akkreditivin əldə edilməsi haqqından ibarətdir.

14. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Tələbli depozitlər	37,042	20,497
Bankdan götürülmüş kredit	36,107	–
Müddətli depozitlər	19,949	28,925
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	93,098	49,422

Bank ABŞ dolları ilə tələbli depozitlər üzrə illik 3.00% - 3.50% dərəcəsi ilə, Avro ilə isə illik 2.00% - 2.50% (2012-ci il: ABŞ dolları üçün illik 3.00% - 4.50%, Avro üçün illik 1.25% - 2.00%) dərəcəsi ilə faiz ödəyir.

31 dekabr 2013-cü il tarixində bankdan götürülmüş kredit aidıyyəti olan şəxsdən götürülmüş, ödəmə müddəti 10 iyul 2016-cı il tarixində başa çatır, illik 4.71% dərəcəsi ilə faiz hesablanan 45,000 ABŞ dolları (2012-ci il: sıfır) məbləğində kreditdən ibarətdir.

2013-cü il ərzində Bank bir (2012-ci il: iki) rezident kommersiya bankından və iki (2012-ci il: bir) qeyri-rezident kommersiya bankından 19,949 AZN (2012-ci il: 28,925 AZN) məbləğində depozitlər cəlb etmişdir. Bu depozitlərin ödəmə müddəti 10 aprel 2014-cü il (2012-ci il: 28 yanvar 2013-cü il) tarixində başa çatır və bunlara illik 1.51% - 5.75% (2012-ci il: illik 3.08% - 6.00%) dərəcə ilə faiz hesablanır.

15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Müddətli depozitlər	79,239	47,948
Cari hesablar	70,845	56,897
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	150,084	104,845
Zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılır	531	134

(min Azərbaycan manatı ilə)

15. Müşətilər qarşısında öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2013-cü ildə müştətilər qarşısında cəmi öhdəliklərin 44,910 AZN məbləği və ya 30%-i (2012-ci il: 45,312 AZN və ya 43%-i) on (2012-ci il: on) ən iri müştəriyə aid olmuşdur.

31 dekabr 2013-cü il tarixində fiziki şəxslərin ödənilməmiş müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 7.37% (2012-ci il: 5.00%), 31 dekabr 2013-cü il tarixində hüquqi şəxslərin ödənilməmiş müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 6.84% (2012-ci il: 4.59%) təşkil etmişdir.

Müşətilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakı növ müştətilərlə hesablar daxildir:

	2013	2012
Özəl müəssisələr	106,253	66,944
Fiziki şəxslər	42,360	36,646
İctimai təşkilatlar	1,471	1,255
Müşətilər qarşısında öhdəliklər	150,084	104,845

Müşəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili:

	2013	2012
Ticarət	56,621	49,804
Fiziki şəxslər	42,360	36,646
Sığorta	28,052	10,415
Daşınmaz əmlakın tikintisi	12,210	3,200
Nəqliyyat və rabitə	9,370	3,525
İctimai təşkilatlar	1,471	1,255
Müşətilər qarşısında öhdəliklər	150,084	104,845

16. Kapital

Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuş hər bir adi səhmin nominal dəyəri 0.02 AZN-dir və bunların hamısı eyni dərəcəlidir. Hər bir səhm bir səs hüququnu verir.

Bankın səhm kapitalı səhmdarlar tərəfindən AZN ilə yatırılmış və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylamalarını AZN ilə almaq hüququna malikdirlər. 2012-ci ilin may ayında Bank 2011-ci il üzrə mənfəətini kapitallaşdırmış və səhm kapitalını 435,023,488 səhmlə təmsil olunan 8,701 AZN məbləğində artırmışdır.

Mövcud olan buraxılmış və tam ödənilmiş səhmlərdə hərəkət belə olmuşdur:

	Adi səhmlərin sayı	Nominal məbləği, Azərbaycan manatı	Cəmi Azərbaycan manatı
31 dekabr 2011-ci il	1,905,511,706	0.02	38,110,234
2011-ci il üzrə mənfəətin kapitallaşdırılması ilə səhm kapitalının artırılması	435,023,488	0.02	8,700,470
31 dekabr 2013-cü və 2012-ci illər	2,340,535,194	0.02	46,810,704

17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Yeni inkişaf edən bazar iqtisadiyyatı olduğu üçün Azərbaycanda daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan inkişaf etmiş biznes və tənzimləyici infrastruktur tam formalaşmamışdır. Lakin son zamanlar ölkədə ümumi sərmayə mühitinə müsbət təsir göstərən bir sıra inkişaf meyilləri müşahidə olunmaqdadır.

Azərbaycan Respublikasında aparılan əməliyyatlar inkişaf etmiş bazarlar üçün xarakterik olmayan risklərlə (o cümlədən, Azərbaycan manatının ölkə xaricində sərbəst dövrəli valyuta olmaması, inkişaf etməmiş borc öhdəlikləri və qiymətli kağızlar bazarı) müşayiət oluna bilər. Bununla yanaşı, son bir neçə ildə Azərbaycan hökuməti bank işi, hüquq, vergiyə cəlb olunma və tənzimləyici sistemlərin yaradılması üçün lazımı islahatların həyata keçirilməsi sahəsində əhəmiyyətli addımlar atmışdır.

(min Azərbaycan manatı ilə)

17. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Əməliyyat mühiti (davamı)**

Biznes mühitinin bütövlükdə təkmilləşdirilməsinə istiqamətlənmiş indiki tendensiyanın davam edəcəyi gözlənilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən asılıdır. Bununla bərabər, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Dünyada cərəyan edən global maliyyə böhranı kapital bazarlarının qeyri-sabitliyi, bank sektorunda likvidliyin pisləşməsi, Azərbaycan daxilində kredit şərtlərinin sərtləşməsinə səbəb olmuşdur. Azərbaycan hökuməti kredit ödəmə qabiliyyətinin və likvidliyin təmin edilməsi, Azərbaycan banklarına və şirkətlərinə verilmiş xarici borcların yenidən maliyyələşdirilməsini dəstəkləmək məqsədilə bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərini görmüşdür.

Hal-hazırda Bank fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək ucun bütün münasib tədbirləri gördüyündən əmin olan rəhbərliyin fikrinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Bankın nəticələri və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı hazırda dəqiq müəyyən edilə bilinməyən dərəcədə mənfi təsir göstərə bilər.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətləri ilə üzləşir. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn mümkün öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhinə ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tutu bilərlər, buna görə də vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər.

Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

31 dekabrda Bankın təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Kreditlə bağlı öhdəliklər		
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri	73,995	45,328
Zəmanətlər	19,931	12,973
Akkreditivlər	2,116	3,967
	96,042	62,268
Əməliyyat lizinqi üzrə öhdəliklər		
1 ilədək	1,928	1,515
1 ildən 5 ilədək	8,567	7,145
5 ildən artıq	2,664	3,082
	13,159	11,742
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxıldıqdan əvvəl)	109,201	74,010
Çıxılsın – zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 15)	(531)	(134)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	108,670	73,876

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə mövcud olan zəmanət məktublarının əksəriyyəti müştərilərə mal və xidmətlərin təchiz edilməsi üçün verilmiş zəmanətlər və müxtəlif təşkilatlarla elan edilmiş tenderlərdə iştirak etmək niyyəti ilə girov kimi müştərilərə verilmiş tender zəmanətlərindən ibarətdir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

18. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Plastik kartlarla əməliyyatlar	3,304	849
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	2,205	2,012
Hesablaşma əməliyyatları	1,685	1,545
Zəmanətlər və akkreditivlər	641	320
Agent fəaliyyəti	586	518
Digər	47	54
Haqq və komissiya gəliri	8,468	5,298
Plastik kartlarla əməliyyatlar	(898)	(631)
Hesablaşma əməliyyatları	(251)	(283)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(99)	(54)
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	–	(14)
Digər	(50)	(11)
Haqq və komissiya xərcləri	(1,298)	(993)
Xalis haqq və komissiya gəliri	7,170	4,305

19. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Əmək haqqı və mükafatlar	(8,371)	(6,257)
Sosial sığorta xərcləri	(1,258)	(867)
İşçilər üzrə digər faydalar	(1,730)	(949)
İşçilər üzrə xərclər	(11,359)	(8,073)

20. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Binadan istifadə və icarə	(2,327)	(1,843)
Marketing və reklam	(1,662)	(1,311)
Təmir və texniki xidmət	(1,367)	(603)
Rəbitə	(879)	(566)
Təhlükəsizlik	(837)	(681)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(414)	(1,272)
Ofis təchizatı	(245)	(140)
Dəstəkləmə xərcləri	(240)	–
Kommunal xidmətlər	(202)	(132)
Cərimələr	(116)	–
Üzvlük	(117)	(167)
Mənfəət vergisi istisna olmaqla, əməliyyat vergiləri	(83)	(51)
İşgüzar səfərlər	(70)	–
Sığorta	(56)	(39)
Digər xərclər	(695)	(689)
Ümumi və inzibati xərclər	(9,310)	(7,494)

(min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması

Ön söz

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın daim mənfəətlə işləməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski və əməliyyat riskinə məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyət daşıyan ayrıca müstəqil orqanlar da vardır.

Direktorlar Şurası

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və risklə bağlı müvafiq qərarların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Risklərə nəzarət bölməsi

Risklərə nəzarət bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, qaydaları və limitlərinə uyğunluğu izləmək üçün məsuliyyət daşıyır. Hər bir təsərrüfat qrupuna risklərə müstəqil nəzarət, o cümlədən müəyyən edilmiş limitlərlə müqayisədə riskə məruz qalan pozisiyaların həcminə nəzarət, eləcə də yeni məhsulların və strukturlaşdırılmış əməliyyatların riskinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşıyan mərkəzsizləşdirilmiş bölmə daxildir. Bu bölmə həmçinin risklərin ölçülməsi və hesabat sistemlərində tam əks etdirilməsi üçün məlumatın toplanmasını təmin edir.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üzrə məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabat sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modeller keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə ən pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə ümumi risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və bu qabiliyyəti qiymətləndirir.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Mütəmadi olaraq sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər haqqında məlumat təqdim edilir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)

Ön söz (davamı)

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Konsentrasiya biznes tərəfdaşlarının oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olması və nəticədə iqtisadi, siyasi və ya digər şərtlərdəki dəyişikliklərin həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin yerinə yetirilməsi imkanlarına oxşar təsir göstərməsindən yaranır. Konsentrasiya Bankın fəaliyyətinin xüsusi coğrafi yerlərə və sənaye sahələrinə təsir göstərən dəyişikliklərə həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bankın daxili siyasət və prosedurlarına diversifikasiyalı portfelin dəstəklənməsinə yönəlmiş xüsusi prinsiplər daxil edilir. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu sistem hər bir biznes tərəfdaşına müntəzəm olaraq yenidən baxılmalı olan risk reytingini təyin edir. Kredit keyfiyyətinin yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yaranır. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalması nəzərə alınmadan, konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə kredit riskinin maksimal həcmi, daha yaxşı onların balans dəyərləri təqdim edir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda göstərilən balans dəyərləri dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yaranı bilən riskin maksimal həcmi deyil, kredit riskinin cari həcmi əks etdirir.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Aşağıdakı cədvəldə banklara və müştərilərə verilmiş yüksək keyfiyyətli kreditlər minimal səviyyədə kredit riski olan kreditlərdir, adətən kredit reytingi yüksək səviyyədədir və ya bu səviyyəyə yaxındır və ya çox yaxşı girovla təmin edilmişdir. Yaxşı maliyyə vəziyyəti və yaxşı borcun ödənilməsi tarixi olan digər borcalanlar standart səviyyəyə daxil edilir. Qeyri-standart kreditlər kredit müqavilələrinin şərtlərində dəyişiklik edilmiş standart reytingdən aşağı olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməmiş kreditlərdən ibarətdir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)**

2013	Qeyd- lər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşmə miş	Fərdi şəkildə dəyərdən düşmüş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri -standart reyting			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	5,103	5,920	–	–	–	11,023
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	–	112,961	–	2,044	3,359	118,364
Korporativ kreditlər		–	79,655	1,668	1,614	–	82,937
İstehlak kreditləri		–	15,094	42	20	861	16,017
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər		–	4,147	–	2	–	4,149
İpoteka kreditləri		–	211,857	1,710	3,680	4,220	221,467
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	5,045	–	–	–	–	5,045
Cəmi		10,148	217,777	1,710	3,680	4,220	237,535

2012	Qeyd- lər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşmə miş	Fərdi şəkildə dəyərdən düşmüş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri -standart reyting			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	3,942	8	–	–	–	3,950
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	–	61,128	21,002	835	562	89,523
Korporativ kreditlər		5,996	11,263	33,807	2,234	320	47,624
İstehlak kreditləri		–	10,440	423	180	–	11,043
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər		–	2,031	47	–	–	2,078
İpoteka kreditləri		5,996	84,862	55,279	3,249	882	150,268
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	6,075	–	–	–	–	6,075
Cəmi		16,013	84,870	55,279	3,249	882	160,293

Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlər üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur. Vaxtı keçmiş kreditlərin əksəriyyəti dəyərsizləşmiş hesab olunmur.

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin hacmini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

2013	30 gündən az		31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox		Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər							
Korporativ kreditlər		1,542	–	–	502		2,044
İstehlak kreditləri		163	130	21	1,300		1,614
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər		–	–	–	20		20
İpoteka kreditləri		2	–	–	–		2
Cəmi		1,707	130	21	1,822		3,680

(min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Kredit riski (davamı)**

2012	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Korporativ kreditlər	12	3	74	746	835
İstehlak kreditləri	764	245	170	1,055	2,234
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	5	–	–	175	180
İpoteka kreditləri	–	–	–	–	–
Cəmi	781	248	244	1,976	3,249

Qeyd 8-də müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatla bağlı daha ətraflı məlumat təqdim olunur.

Dəyersizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyersizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillər müxtəlif vaxt intervalında vaxtı keçmiş məbləğlərin qalıqlarında hərəkətləri ölçən "dövr etmə sürəti" ("roll-rate") modelinin təqdim etdiyi məlumatlardır. Bank dəyersizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank mühüm olan hər bir kredit üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha çox diqqət tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyersizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyersizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyersizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər hesabat tarixində qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyersizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyersizləşməsi müəyyən edilir. Dəyersizləşmə zərərləri "dövr etmə sürəti" ("roll-rate") modelinin təqdim etdiyi məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir. Bundan sonra dəyersizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır. Maliyyə zamanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2013				2012			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər:								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	45,266	12,672	1,370	59,308	28,468	15,450	231	44,149
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	11,023	–	–	11,023	3,950	–	–	3,950
Müştərilərə verilmiş kreditlər	218,271	–	–	218,271	148,951	–	–	148,951
İnvestisiya qiymətli kağızları:	5,045	–	–	5,045	6,075	–	–	6,075
Digər maliyyə aktivləri	1,123	–	–	1,123	320	–	–	320
	280,728	12,672	1,370	294,770	187,764	15,450	231	203,445
Öhdəliklər:								
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	40,049	53,049	–	93,098	29,497	19,925	–	49,422
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	150,084	–	–	150,084	104,845	–	–	104,845
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,932	–	–	1,932	1,145	77	–	1,222
	192,065	53,049	–	245,114	135,487	20,002	–	155,489
Xalis aktivlər / (öhdəliklər)	88,663	(40,377)	1,370	49,656	52,277	(4,552)	231	47,956

(min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi**

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin hərtərəfli qiymətləndirilməsi üçün mürəkkəb sistem tərtib etmişdir. Likvidliyin idarə edilməsi metodları və hesabatları Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilir, Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi Departamenti tərəfindən hazırlanır və hər ay Aktivlər və Öhdəliklər Komitəsi tərəfindən nəzərdən keçirilir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən, bazarda fəal alınıb-satılan və müxtəlif aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat saxlayır və bütün filialları, bankomatları və müxbir hesablarıdakı qalıqları üzrə çox effektiv pul vəsaitlərinin idarə edilməsi sistemini istifadə edir.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi minimum 30% likvidlik əmsalına əsaslanaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilir və idarə edilir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2013	2012
Ani likvidlik əmsalı	70.47%	66.83%

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2013-cü ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	41,137	15,931	40,309	–	97,377
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	109,715	40,502	1,968	1	152,186
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,932	–	–	–	1,932
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	152,784	56,433	42,277	1	251,495
31 dekabr 2012-ci ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən artıq	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	29,541	20,229	–	–	49,770
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	80,105	24,842	655	33	105,635
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,222	–	–	–	1,222
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	110,868	45,071	655	33	156,627

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir yerinə yetirilməmiş kredit öhdəliyi müştərinin icra edilməsini tələb edə bildiyi ən erkən tarixin təsadüf etdiyi müddətə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə bağlı zəmanətin maksimal məbləği həmin zəmanətin tələb edilə bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	15 il	5 ildən artıq	Cəmi
2013	81,565	7,895	6,289	293	96,042
2012	49,746	6,562	5,885	75	62,268

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öz öhdəliklərini ödəmək qabiliyyəti eyni müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətinə əsaslanır.

Bank hər hansı bir təşkilatdan və ya fiziki şəxsdən əhəmiyyətli vəsait almır. Ödəmə müddətlərinin təhlili hər hansı konkret müddətdə əhəmiyyətli mənfə müddətlərin olmasını göstərmir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin müddətli depozitləri daxildir. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətçinin tələbi ilə qaytarmalıdır. Qeyd 15-ə bax.

(min Azərbaycan manatı ilə)

21. Risklərin idarə olunması (davamı)**Bazar riski**

Bazar riski maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin və ya onlar üzrə gələcək pul axınlarının faiz dərəcələri və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində təəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin və ya onlar üzrə gələcək pul axınlarının faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Bankın dəyişən faiz dərəcələri ilə alətləri olmamışdır.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə təəddüd etməsi riskidir. Bank özünün maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətləri üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin mənfəət və ya zərər haqqında hesabatə təsirini (valyutaya qarşı həssas olan qeyri-ticarət monetar aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərinə görə) hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər haqqında hesabatə təsirdən fərqlənmir. Cədvəldə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2013</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2013</i>	<i>Məzənnədə artım, % 2012</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2012</i>
ABŞ dolları	1.37	264	3.82	(250)
AVRO	10.16	(27)	11.49	38

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2013</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2013</i>	<i>Məzənnədə azalma, % 2012</i>	<i>Vergidən əvvəl mənfəətə təsir 2012</i>
ABŞ dolları	(1.37)	(264)	(3.82)	250
AVRO	(10.16)	27	(11.49)	(38)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlıq və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl gətirə, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi həmin risklərin idarə edilməsi üçün effektiv alət ola bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölüşdürülməsi, giriş, təsdiqləmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

<i>Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər</i>					
	<i>Qiymətləndirmə tarixi</i>	<i>Fəal bazarda müəyyən edilmiş qiymətlər (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>
Ədalətli dəyərle ölçülən aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2013	3,148	1,837	60	5,045
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2013	59,308	–	–	59,308
Kredit təşkilatların öhdəlikləri	31 dekabr 2013	–	–	11,023	11,023
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2013	–	–	218,271	218,271
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2013	–	–	93,098	93,098
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2013	–	–	150,084	150,084

31 dekabr 2012-ci il tarixində ədalətli dəyərle ölçülmüş maliyyə alətləri üzrə ədalətli dəyər iyerarxiyası

<i>31 dekabr 2012-ci ildə</i>	<i>Səviyyə 1</i>	<i>Səviyyə 2</i>	<i>Səviyyə 3</i>	<i>Cəmi</i>
Maliyyə aktivləri				
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	2,850	3,165	60	6,075

Ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	<i>Balans dəyəri</i>	<i>Ədalətli dəyər</i>	<i>Tanınmamış mənfəət/(zərər)</i>
2013			
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	59,308	59,308	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	11,023	11,023	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	218,271	220,498	2,227
Digər maliyyə aktivləri	1,123	1,123	–
Maliyyə öhdəlikləri			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	93,098	93,098	–
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	150,084	150,084	–
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,955	1,955	–
2012			
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	44,149	44,149	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	3,950	3,950	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	148,951	149,050	99
Digər maliyyə aktivləri	320	320	–
Maliyyə öhdəlikləri			
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	49,422	49,422	–
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	104,845	104,845	–
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,222	1,222	–

(min Azərbaycan manatı ilə)

22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)***Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər*

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə həmçinin müddətsiz depozitlərə və xüsusi ödəmə müddəti olmayan əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilmiş notların və istiqrazların ədalətli dəyəri hesabat tarixində kvotasiya edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Kvotasiya edilməmiş alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin və digər maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtləri, kredit riski və ödəniş tarixinədək qalmış müddəti olan borc alətlərinin cari dərəcələri əsasında gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etməkə qiymətləndirilir.

23. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktiv və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəniş öhdəlikləri Qeyd 21-də "Risklərin idarə edilməsi" bölməsində göstərilir.

	2013			2012		
	<i>Bir ilədək</i>	<i>Bir ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Bir ilədək</i>	<i>Bir ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	59,308	–	59,308	44,149	–	44,149
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	11,023	–	11,023	3,950	–	3,950
Müştərilərə verilmiş kreditlər	141,441	76,830	218,271	65,111	83,840	148,951
İnvestisiya qiymətli kağızları	1,837	3,208	5,045	1,100	4,975	6,075
Əmlak və avadanlıqlar	–	12,547	12,547	–	10,482	10,482
Qeyri-maddi aktivlər	–	4,757	4,757	–	3,144	3,144
Digər aktivlər	2,271	508	2,779	600	3,583	4,183
Cəmi	215,880	97,850	313,730	114,910	106,024	220,934
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	56,992	36,106	93,098	49,422	–	49,422
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	148,466	1,618	150,084	104,161	684	104,845
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	–	–	–	340	–	340
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	–	674	674	–	491	491
Digər öhdəliklər	3,849	–	3,849	3,182	–	3,182
Cəmi	209,307	38,398	247,705	157,105	1,175	158,280
Xalis	6,573	59,452	66,025	(42,195)	104,849	62,654

24. Banka aidliyyəti olan şəxslər haqqında məlumatın açıqlanması

24 sayılı "Aidliyyəti olan şəxslər haqqında məlumatın açıqlanması" MUBS-ə uyğun olaraq tərəflər o halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarında olsun. Hər bir potensial aidliyyəti olan şəxs münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Banka aidliyyəti olan şəxslər aidliyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidliyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılmaya bilər.

Koç Finsal Hizmetler A.Ş.-ə (KFS) məxsus olan Yapı və Kredi Bank A.Ş. Bankın əsas ana şirkətidir.

YKB və KFS əhəmiyyətli sayda müəssisələrə birbaşa və ya dolayı nəzarət edir və onlara əhəmiyyətli təsir göstərir. Bank bu müəssisələrlə kreditlərin verilməsi, depozitlərin götürülməsi, pul vəsaitləri ilə hesablaşmalar və valyuta əməliyyatları da daxil olmaqla, lakin bunlarla məhdudlaşmayaraq, bank əməliyyatlarını həyata keçirir.

(min Azərbaycan manatı ilə)

24. Banka aidiyyəti olan şəxslər haqqında məlumatın açıqlanması (davamı)

Banka aidiyyəti olan şəxslə əməliyyatlar üzrə cari qalıqlar bunlardır:

	2013		2012	
	Səhmdar	Ümumi nəzarət altında müəssisələr	Səhmdar	Ümumi nəzarət altında müəssisələr
1 yanvarda kreditlərin qalıqları, ümumi	–	208	–	1,376
II ərzində buraxılmış kreditlər	–	2,050	–	1,570
II ərzində kreditlərin ödənilməsi	–	(2,258)	–	(2,748)
Digər hərəkətlər	–	–	–	10
31 dekabrda kreditlərin qalıqları, ümumi	–	–	–	208
Çıxılsın – dekabrın 31-nə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	–	–	–	(3)
31 dekabrda kreditlərin qalıqları, xalis	–	–	–	205
1 yanvara depozitlər	–	–	36,232	–
II ərzində alınmış depozitlər	–	15,690	–	–
II ərzində ödənilmiş depozitlər	–	–	(36,110)	–
Digər hərəkətlər	–	175	(122)	–
31 dekabrda olan depozitlər	–	15,865	–	–
31 dekabrda cari hesablar	9,557	1,389	–	439
1 yanvarda götürülmüş kreditlər	–	–	–	–
II ərzində götürülmüş kreditlər	–	35,303	–	–
II ərzində ödənilmiş kreditlər	–	–	–	–
Digər hərəkətlər	–	804	–	–
31 dekabrda götürülmüş kreditlər	–	36,107	–	–

Aidiyyəti olan şəxslə əməliyyatlardan irəli gələn gəlir və xərc aşağıdakı kimidir:

	2013		2012	
	Səhmdar	Ümumi nəzarət altında müəssisələr	Səhmdar	Ümumi nəzarət altında müəssisələr
Faiz gəliri	30	10	70	133
Faiz xərci	–	(979)	(106)	–
Haqq və komissiya gəliri	–	29	–	13
Haqq və komissiya xərci	(37)	–	(28)	–
Ümumi və inzibati xərclər	(167)	–	(140)	(116)

6 üzvdən ibarət olan (2012-ci il 6 üzv) əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Əmək haqqı və qısamüddətli mükafatlar	999	785
İşçilərin digər hesablanmış xərcləri	42	40
Əsas idarə edici işçi heyətinə cəmi ödənişlər	1,041	825

(min Azərbaycan manatı ilə)

25. Kapitalın adekvatlığı

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsinin məqsədləri (i) ARMB-nin müəyyən etdiyi kapital tələblərinin yerinə yetirilməsi, (ii) Bankın daim fəaliyyət göstərən müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi imkanının təmin edilməsi və (iii) fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı əmsallarının təmin edilməsidir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay Bankın Baş İcraçı Direktoru və Baş Mühəsibi tərəfindən nəzərdən keçirilən və imzalanan həmin əmsalların hesablanması təsvir edən hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara ödənilən

dividend ödənişlərinin məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB hər bankdan və ya bank qrupundan: (a) səhm kapitalını minimal 10,000 AZN (2012-ci il: 10,000 AZN) səviyyəsində saxlamağı; (b) cəmi nizamnamə kapitalının risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('cəmi kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 12% (2012-ci il: 12%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı və (c) 1 dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ('1 dərəcəli kapital əmsalı') müəyyən edilmiş minimal 6% (2012-ci il: 6%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı tələb edir.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank 2013-cü və 2012-ci illər ərzində Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun kapitalın adekvatlığı əmsalına uyğunlaşmışdır.

31 dekabr 2013-cü ildə Bankın Kapitalın adekvatlığı əmsalı ARMB tələblərinə əsasən aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2013	2012
1-ci dərəcəli kapital	62,654	60,329
2-ci dərəcəli kapital	7,616	5,099
Çıxılsın – kapitaldan tutulmalar	(4,757)	(3,144)
Cəmi kapital	65,513	62,284
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	339,828	229,138
1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı	18.44%	26.33%
Cəmi kapitalın adekvatlığı əmsalı	19.28%	27.18%